

Complexnummer: 525040

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

O.L. Vrouw Hemelvaart

Aantal complexonderdelen

2

Monumentnummers van complexonderdelen

525041, 525042

Woonplaats

Nieuwkoop

Gemeente

Nieuwkoop

Provincie

Zuid-Holland

Locatie van het hoofdobject

Dorpsstraat 37, 2421 AV te Nieuwkoop

Complexomschrijving

Inleiding

Door de opbloei van het R.K. geloofsleven en de toename van het aantal lidmaten aan het eind van de 19de eeuw was de in slechte staat verkerende toenmalige R.K. kerk met pastorie (G.J. Vogelpoel, 1852) in Nieuwkoop aan vervanging toe. Daarom werd besloten op een andere lokatie een nieuwe en grotere R.K. KERK met bijbehorende PASTORIE te bouwen, gewijd aan Onze Lieve Vrouwe Hemelvaart. In februari 1934 stak de bouwpastoor Th. P. Blom de eerste spade in de grond. Op 14 juni van dat jaar werd door de deken van Alphen de eerste steen ingemetseld, terwijl op 14 februari 1935 de nieuwe kerk door de bisschop van Haarlem, Z.H.E. Mgr. J.D.J. Aengenent z.g. werd geconsacreerd. De uitvoering was in handen van het Leidse aannemersbedrijf Bik en Bredeveld. De architect W. Bredeveld ontwierp een pseudo-basiliek met uitgebouwde fronttoren in een Traditionalistische bouwtrant, waarbij invloeden van diverse Middeleeuwse bouwstijlen herkenbaar zijn.

In het zich nog grotendeels in oorspronkelijke staat verkerende kerkinterieur bevinden zich diverse waardevolle inventarisstukken. Enkele daarvan zijn afkomstig uit de vorige kerk, waaronder enige kerkenbanken en altaren. Voor de nieuwe kerk zijn ondermeer het doopvont en de kerkenbanken vervaardigd. In 1945 is een nieuwe verlichting aangebracht en het orgel verbeterd.

Omschrijving

Het kerkcomplex van Onze Lieve Vrouwe Hemelvaart en de ermee verbonden pastorie liggen aan de rand van het dorpscentrum van Nieuwkoop, gegroepeerd rond een vierkant plein ten noordwesten van de Dorpsstraat, de historische ontginningsas van het dorp. De

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Datum van downloaden 18 august 2024

kerk is georiënteerd op het noord-noordoosten en ligt, iets teruggedrooid, met de nokrichting evenwijdig aan de Dorpsstraat. De hoofdgevel (zuid-zuidwesten) ligt aan een voorplein, waarop een zonnwijzer staat. De pastorie is door middel van een gang aan de noordwestzijde, haaks op de kerk met de kerk verbonden. Aan de zuidwestzijde van de pastorie staat een garage die door een tuinmuur met het huis is verbonden. De pastorie grenst aan de achterzijde aan de Ringvaart van de Polder Nieuwkoop.

Waardering

Het kerkcomplex is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde als representatief voorbeeld uit de hausse die de Katholieke kerkbouw in Nederland na het herstel van de Bisschoppelijke Hiërarchie in 1853 door maakte in de eerste decennia van de 20ste eeuw.

Het complex is van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische waarde vanwege de Traditionistische bouwstijl en is een typisch voorbeeld van de baksteenarchitectuur tijdens het Interbellum. Het complex ontleent zijn waarde bovendien aan de hoge mate van gaafheid en herkenbaarheid van zowel de hoofdvorm als de verschillende onderdelen.

Vanwege de sterke visuele en functionele relatie tussen het kerkgebouw en de pastorie is er tevens sprake van een duidelijke ensemblewaarde tussen de verschillende onderdelen van het kerkcomplex. Het complex is van stedenbouwkundig belang vanwege de beeldbepalende situering langs de hoofdweg in het dorpscentrum van Nieuwkoop.

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 525041

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	15 april 2002
Kadaster deel/nr	82947/179

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>		
Nieuwkoop	Nieuwkoop	Zuid-Holland		
<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Nieuwkoop	A			5587

Omschrijving**

Inleiding

R.K. KERK met bijbehorende PASTORIE (monumentnummer 525042) gebouwd in 1934-1935 en gewijd aan Onze Lieve Vrouwe Hemelvaart. De kerk is ontworpen als een pseudo-basiliek met uitgebouwde fronttoren in een Traditionalistische bouwtrant, waarbij invloeden van diverse Middeleeuwse bouwstijlen herkenbaar zijn. Dit blijkt ondermeer uit de vrij sober vormgegeven, maar expressieve baksteenarchitectuur met gesloten muren en dakvlakken, waarbij de constructie en het materiaal in het zicht zijn gelaten (o.a. de houten dakspanten). Opvallend is ook de bijzondere lichtwerking, die, geïnspireerd op de Karolingische en Ottoonse architectuur, speciaal in het verhoogde koor voor een speciaal lichteffect zorgt.

In het zich nog grotendeels in oorspronkelijke staat verkerende kerkinterieur bevinden zich diverse waardevolle inventarisstukken. Enkele daarvan zijn afkomstig uit de vorige kerk, waaronder enige kerkenbanken en altaren. Voor de nieuwe kerk zijn ondermeer het doopvont en de kerkenbanken vervaardigd.

In 1945 is een nieuwe verlichting aangebracht en het orgel verbeterd.

Omschrijving

Driebeukige pseudobasiliek met een acht traveeën lang kerkschip onder een steil zadeldak met aan weerszijden vijf steekcapen. Er deels bovenuit stekend, een drie traveeën lang verhoogd smaller priesterkoor, afgesloten door een halfronde absis onder een vijfzijdig gesloten schilddak. De daken zijn gedekt met bruin-verglaasde Romaanse pannen. De hoofdfaçade (zuid-zuidwest) heeft een uitgebouwde fronttoren met entreeportaal, bekroond door een met rood koper bekleedde smalle naaldspits. Rechts van de toren een uitbouw onder lessenaarsdak. De kerk staat met de nokrichting evenwijdig aan de weg. De gevels zijn opgetrokken in (wijn)rode Limburgse handvormsteen (kruisverband) en worden beëindigd door rollagen. De schuine muurvlakken en de steunenberen worden afgesloten door vlechtingen. De enkele en samengestelde vensters van verschillend formaat onder spitsbogen en met gemetselde

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

afzaten hebben glas-in-loodramen in verschillende tinten. De goten zijn hout met eenvoudige afgeronde rand; natuursteen is spaarzaam toegepast voor ondermeer de aanzetstenen van het entreeportaal.

De symmetrisch ingedeelde hoofdfacade (zuidwest) heeft in het midden een uitspringend torenlichaam van ca. 37 m hoog met aan voor- en zijkant zich trapsgewijs, tweemaal verjongende steunberen. Het bovenste deel van de toren heeft afgeschuinde hoeken met aan de onderzijde een natuurstenen sierblok en aan de bovenzijde een uitstekende waterspuwer (gargouille). De toren heeft aan elke zijde een rechthoekig galmgat onder een uitkragende betonnen latei. De hoofdentree bevindt zich aan de voorzijde in de toren in een spitsbogig archivolt. Een teakhouten dubbel openslaande deur van verticale delen met zwaar smeedijzeren beslagwerk en toognagels wordt gedekt door een aan de onderzijde licht getoogde strek met natuurstenen aanzetblokken. Boven de archivolt is een roosvenster met gemetselde tracteringen en gekleurd glas-in-lood aangebracht. De uitbouw rechts van de toren heeft in de korte gevel rechts een spitbogige zijingang. Aan de voorzijde van de uitbouw bevinden zich, evenals links van de toren drie kleine spitsboogvensters. Tevens aan weerszijden van de toren op de verdieping twee, in hoogte verschillende, spitsboogvensters. De naaldspits, die aan elk dakvlak een ronde wijzerplaats heeft, is bekroond met een latijns kruis. De beide langsgevels zijn geleed door lage, ver uitstekende steunberen, verdeeld in acht traveeën. Hiervan hebben de middelste vijf puntgevels met steekkappen en zijn voorzien van driedelige vensterpartijen met spitsboogvensters. De middelste hiervan zijn hoger dan buitenste. De overige traveeën hebben steeds drie kleine spitsboogvensters. Aan de noordwestzijde bevinden zich ter plaaste van de biechtruimten kleine uitbouwen met spleetvensters onder een plat dak. Twee van het drie traveeën lange priesterkoor steken uit boven het dakvlak van het kerkship en worden geflankeerd door zich eenmaal verjongende steunberen. Hierdoor omsluiten de twee oostelijke traveeën van het kerkship de twee westelijke van het priesterkoor, waardoor zijruimten zijn ontstaan, welke ondermeer bestemd zijn als sacristie. De derde tot de grond toe doorlopende travee van het priesterkoor wordt afgesloten door veruitstekende zich tweemaal verjongende steunbeer. Van de hoog in de gevel geplaatste dubbele spitsboogvensters, is die van de derde verlengd met twee paar rechthoekige vensters. In de zuid-zuidwestelijke kopgevel zijn trapsgewijs kleine spitsboogvensters geplaatst. De absis heeft blinde muren met ter hoogte van het fries gemetselde trompen. De noord-noordoostelijke kopgevel is bekroond met een gemetseld latijns kruis.

INTERIEUR. Het sober en monumentaal uitgevoerde interieur van kerk en sacristie is uitgevoerd in schoonmetselwerk van gele (Friese) steen met natuursteenelementen van graniet. De scheimuren worden beëindigd met een dubbel muizentandfries. De blank houten deuren hebben zwaar smeedijzeren beslagwerk.

Het driebeukige kerkship telt vijf traveeën. De zware, ronde gemetselde kolommen met natuurstenen imposten dragen spitsboogvormige scheibogen. De ruimte is overdekt met een in het zicht gelaten houten kap met kruislings uitgevoerde kniespanten met korte onderbenen. De aanzet van de spanten rust op hardstenen kraagstenen in de zwikken van de spitsbogen. De smalle zijbeuken, die gevormd worden door de steekkappen, hebben gemetselde, spitsbogige tongewelven. Aan de noordzijde bevindt zich, tegen de eindmuur van het kerkship, in een spitsbogige opening een halfronde, kops uitgemetselde, kansel. Het drie traveeën lange priesterkoor heeft zware gemetselde spitsbogige gordelbogen en een sober vormgegeven houten kap. De halffrond gesloten absis heeft een spitse halfkoepel als beëindiging. Boven de ingang een opgenwerkte, op vier zware korbeels rustende eikenhouten orgelbalustrade, waarachter zich in open spitsboogvormige ruimte het orgel bevindt, dat - evenals de klok in de klokkentoren - afkomstig is uit de oude kerk.

Het oorspronkelijk bankenplan bestaat uit speciaal voor de kerk vervaardigde banken en banken uit de vorige kerk (1852). Looppaden als zijbeuken en middengangpad zijn uitgevoerd met de oorspronkelijk geel-zwarte tegels in geometrisch patroon.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

In de zijbeuken hebben de glas-in-loodramen een lichtgele kleur met een rode bies en in het priesterkoor een lichtblauwe met rode bies, die in de betreffende ruimten voor een bijzonder lichteffect zorgt.

Diverse onderdelen zijn afkomstig uit de oude kerk, waaronder het hoofdaltaar, en zijaltaar (1887), beide in Neo-gotische stijl, vervaardigd in het atelier van J.B. Brom te Utrecht, een tweetal beelden en twee koperen kandelaars.

Het uit 1935 daterende doopvont bestaat uit een koperen schaal met deksel, rustend op vierkante gemetselde consoles met afgeschuinde zijkanten en natuursteenblokken. Tegen de wanden van de zijbeuken hangt een kruiswegstatie op staal.

De inrichting van de sacristie dateert uit de bouwtijd en heeft ondermeer blanke teakhouten hang- en ladekasten met smeedijzeren beslagwerk.

Waardering

De R.K. kerk van Onze Lieve Vrouwe Hemelvaart is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde als representatief voorbeeld uit de hausse in de Katholieke kerkbouw in Nederland na het herstel van de Bisschoppelijke Hiërarchie in 1853 maakte in de eerste decennia van de 20ste eeuw.

De kerk met bijbehorend interieur is van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische waarde vanwege de Traditionalistische bouwtrant met invloeden van diverse Middeleeuwse bouwstijlen, passend bij een belangrijke architectuurstroming tijdens het Interbellum. De kerk is, zowel uit- als inwendig, zeer gaaf in hoofdvorm, materiaalgebruik en detaillering,

De kerk is zeer beeldbepalend gesitueerd aan de Dorpsstraat en heeft een hoge ensemblewaarde door de onderlinge ruimtelijke samenhang met de pastorie aan het plein. Er is een sterke visuele en functionele relatie tussen de pastorie en het kerkgebouw, waardoor er sprake is van een duidelijke ensemblewaarde.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Kerk

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 525042

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	15 april 2002
Kadaster deel/nr	82947/173

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>		
Nieuwkoop	Nieuwkoop	Zuid-Holland		
<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Nieuwkoop	A			5587

Omschrijving**

Inleiding

De bij de R.K. kerk van de O.L. Vrouwe Hemelvaart behorende PASTORIE met GARAGE en FIETSENSTALLING zijn tegelijk met de kerk in 1934-1935 gebouwd naar ontwerp van de Leidse architect W. Bredeveld in dezelfde Traditionalistische trant als de kerk. De uitvoering was in handen van het Leidse aannemersbedrijf Bik en Bredeveld. De inrichting van het interieur is grotendeels oorspronkelijk.

Omschrijving

Gedeeltelijk onderkelderde pastorie van twee bouwlagen op een rechthoekige plattegrond onder een schilddak met bruin-verglaasde Romaanse pannen. De nokrichting loopt evenwijdig aan die van het kerkschip. Zware schoorstenen zijn geplaatst op beide nokeinden.

De pastorie is met de kerk verbonden door een langgerekt éénlaags, deels open (fietsenstalling), tussenlid onder een zadeldak met rode verglaasde Romaanse pannen. De garage is met het woonhuis verbonden door een gemetselde, met een ezelsrug afgedekte, tuinmuur tegen de linker zijgevel (zuidwest).

De gevels zijn langsgevels, opgetrokken in (wijn)rode Limburgse handvormsteen (kruisverband), worden beëindigd door rollagen. Ze hebben boven de rechthoekige vensteropeningen iets uitkragende betonnen lateien met strekken daarboven en een rondboog boven het entreeportiek. De enkele en samengestelde vensterpartijen, merendeels uitgevoerd als kruiskoziijnen, zijn voorzien van openslaande ramen en bovenlichten met roedenverdeling. De eenvoudige smalle goot is van hout en zwarte tegels zijn gebruikt voor de lekdorpels. De asymmetrisch ingedeelde voorgevel heeft in het midden een ondiep entreeportiek met twee stoeptreden en een rondbogige entreedeur van verticale delen. Aan weerszijden hiervan smalle kantstaande zesruitsvensters. Links ervan bevindt zich een groot driedelig samengesteld venster en de op de verdieping zijn drie vensters geplaatst. Rechts is achter tegen het tussenlid aan een kleine overkapping gebouwd, gedragen door twee houten pijlers, die rusten op een gemetselde borstwering.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De linker zijgevel (zuidwest) heeft een grote rechthoekige serre op een gemetselde plint. Op de verdieping bevinden zich, symmetrisch over de gevel verdeeld, twee vensters. De achtergevel heeft diverse vensters, waaronder op de verdieping de drie smalle vensters met gekleurde glas-in-loodramen van het trappenhuis. Op de begane grond links een keukendeur met bovenlicht, toegankelijk middels een bordes dat aan twee zijden is voorzien van een gemetselde borstwering. Rechts daarvan en tegen de rechter zijgevel (noord-oost) bevindt zich een uitgebouwd kelderluik onder lessenaarsdak. De rechter zijgevel heeft verder op de begane grond links een samengesteld driedelig venster. Op de verdieping wordt een samengesteld driedelig venster geflankeerd door een smal kantstaand venster.

Het langgerekte tussenlid bevat een gang die de pastorie met de kerk verbindt. Het open gedeelte van het tussenlid heeft aan pleinzijde houten pijlers met korbelen, op hoge gemetselde dwarsmuurtjes, die de houten gootlijst van het zadeldak dragen. Links tegen de pastorie aan bevindt zich een klein gesloten deel met zijingang.

In verlengde van de achtergevel rechts, een door een ezelsrug afgedekte tuinmuur, waarin de voorgevel van de garage is opgenomen met rechts daarvan een rondbogige houten poort. De garage is een éénlaags rechthoekige bouwmassa onder een schilddak met de nokrichting haaks op die van het woongedeelte. In de voorgevel bevindt zich een houten dubbel openslaande garagedeur, die wordt gedekt door een korfboog, en eveneens als de poort voorzien is van smeedijzeren gehengen.

INTERIEUR. In het interieur van de pastorie zijn ondermeer van belang de hal, bestaande uit een trap met bordessen en overloop. De muren zijn opgetrokken van gele baksteen in kettingverband met diepliggende voeg, deels met vlechtingen. Eenvoudig balkenplafond, oorspronkelijke paneeldeuren, tochtdeur met glas-in-lood, tegelvloeren met geometrisch patroon.

Waardering

De bij de R.K. Kerk behorende pastorie is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorisch waarde als representatief onderdeel van een R.K. complex uit de hausse in de Katholieke kerkbouw in Nederland na het herstel van de Bisschoppelijke Hiërarchie in 1853 maakte in de eerste decennia van de 20ste eeuw.

De pastorie is van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische waarde vanwege de Traditionalistische bouwstijl, passend bij een belangrijke architectuurstroming tijdens het Interbellum.

De pastorie is vrijwel gaaf in hoofdvorm, materiaalgebruik en detaillering, zowel in- als uitwendig.

Er is een sterke visuele en functionele relatie tussen de pastorie en het kerkgebouw, waardoor er sprake is van een duidelijke ensemblewaarde.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Religieuze gebouwen	Kerkelijke dienstwoning	Pastorie(F)
Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen	Opslag	Rijwielstalling
Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen	Opslag	Garage (G)

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument